

Daně - výpočet daní

Ing. Iva Rašková

Ekonomika
3. ročník

2025/2026

Obsah

1 Výpočet daní

Podstata daní

- **Daň** je povinná platba do veřejného rozpočtu bez přímé protihodnoty.
- Slouží k financování **veřejných statků a služeb** – školství, zdravotnictví, obrana.
- V ČR rozlišujeme **přímé** a **nepřímé** daně.
- Správu daní zajišťuje **Finanční správa ČR**.

Základní druhy daní

- **Přímé daně:**

- daň z příjmů fyzických a právnických osob,
- daň z nemovitých věcí,
- daň dědická, darovací a z nabytí nemovitosti (zrušena od r. 2020).

- **Nepřímé daně:**

- daň z přidané hodnoty (DPH),
- spotřební daně (např. z pohonných hmot, alkoholu, tabáku).

Základní pojmy pro výpočet daně

- **Základ daně** – částka, ze které se daň počítá.
- **Sazba daně** – procentní vyjádření daně.
- **Daň** = základ daně \times sazba daně.
- **Daňová povinnost** – částka, kterou je poplatník povinen odvést.
- **Daňové zvýhodnění, sleva** – snižují výslednou daň.

Výpočet daně z příjmů fyzických osob

- 1 Zjistíme **hrubý příjem** (např. mzda, odměna OSVČ).
- 2 Odečteme **výdaje** (skutečné nebo paušální).
- 3 Získáme **základ daně**.
- 4 Uplatníme **slevy na poplatníka** a další slevy (na děti, studenta apod.).
- 5 Výsledkem je **daňová povinnost**.

Sazba daně

- 15 % ze základu daně do výše 36násobku průměrné mzdy.
- 23 % ze základu daně nad tuto hranici (tzv. solidární zvýšení).

Příklad – výpočet daně z příjmu

Zadání: Zaměstnanec má hrubou mzdu 35 000 Kč měsíčně.

Položka	Výpočet / částka
Hrubá mzda	35 000 Kč
Základ daně (zaokrouhlený na stovky nahoru)	35 000 Kč
15 % daň z příjmu	5 250 Kč
Sleva na poplatníka	2 570 Kč
Daňová povinnost	2 680 Kč

Pozn.: Zaměstnavatel odvádí daň za zaměstnance. Reálně se uplatní i sociální a zdravotní pojištění.

Výpočet DPH (daň z přidané hodnoty)

- DPH je **nepřímá daň**, kterou platí konečný spotřebitel.
- Plátce DPH ji vybírá od zákazníků a odvádí státu.
- Základní sazba: **21 %**, první snížená: **12 %**, druhá snížená: **10 %**.
- Základní vztah:

$$\text{DPH} = \text{základ daně} \times \text{sazba DPH}$$

- Cena s daní (brutto) = základ daně + DPH

Příklad – výpočet DPH

Zadání: Firma prodává zboží za 10 000 Kč bez DPH. Sazba DPH je 21 %.

Položka	Výpočet / částka
Základ daně	10 000 Kč
DPH (21 %)	2 100 Kč
Cena s DPH (celkem)	12 100 Kč

Pokud je podnik plátcem DPH, částku 2 100 Kč odvádí finančnímu úřadu.

Výpočet spotřební daně

- Spotřební daň je uvalena na vybrané **komodity** – pohonné hmoty, alkohol, tabák.
- Cílem je **omezit spotřebu** a **získat příjem do rozpočtu**.
- Sazba daně je stanovena pevnou částkou za jednotku (např. za litr nebo kilogram).

Příklad: spotřební daň z benzínu

- Sazba daně: 12,84 Kč/l.
- Nákup 50 l benzínu: $50 \times 12,84 = 642 \text{ Kč}$.
- Spotřebitel zaplatí tuto částku v ceně benzínu včetně DPH.

Shrnutí výpočtů daní

- Výpočet daně vychází vždy ze **základu daně** a **sazby daně**.
- Sleva či zvýhodnění snižují výslednou **daňovou povinnost**.
- DPH a spotřební daně jsou **nepřímé** – platí je spotřebitel v ceně.
- Daň z příjmu je **přímá** – odvádí ji fyzické nebo právnické osoby.

Opakovací otázky

- ① Jaký je rozdíl mezi přímou a nepřímou daní?
- ② Jak se vypočítá daň z příjmu fyzických osob?
- ③ Co znamená základ daně a sleva na poplatníka?
- ④ Vypočítej DPH ze základu 12 500 Kč při sazbě 21 %.

Doplňující úkoly

- Vyhledej aktuální sazby DPH platné v ČR (rok 2025).
- Sestav přehled přímých a nepřímých daní do tabulky.
- Vypočítej daň z příjmu při hrubé mzdě 42 000 Kč po uplatnění slevy na poplatníka.